

Sygn. akt III C 1274/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, Wydział III Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Wiatrzyk-Wojciechowska

Protokolant: Katarzyna Ponikiewska

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2017 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko T. Z.

o ustalenie

I. oddała powództwo,

II. odstępuje od obciążenia powoda kosztami procesu.

Sygn. akt III C 1274/11

UZASADNIENIE

W dniu 26 września 2011 r. (data prezentaty) (...) sp. z o.o. w W. wniosła pozew przeciwko T. Z. o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wnosząc o ustalenie nieistnienia wierzytelności w wysokości 321.000 zł, której zapłaty domaga się pozwany, względnie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego, na mocy którego powód byłby zobowiązany do zapłaty tej kwoty na rzecz pozwanego.

Pozwany T. Z. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa wskazując, że zawarł z (...) sp. j. umowę cesji wierzytelności przysługujących od P. S. w dniu 13 kwietnia 2011 r. P. S. był zaś generalnym wykonawcą inwestora (...) z o.o. Natomiast (...) sp. j. była podwykonawcą P. S. w związku z umową z dnia 10 października 2008 r. (k.57-58).

W piśmie procesowym z dnia 21 maja 2012 r. pozwany wyjaśnił, że jego wniosek zawarty w pkt 2 odpowiedzi na pozew nie jest powództwem wzajemnym (k.102).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) sp. z o.o. w W. zajmuje się działalnością dewelopersko-budowlaną i w 2008 r. prowadziła inwestycję na nieruchomości położonej, przy u. (...) w W.. Generalnym wykonawcą był P. S. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) (okoliczność niesporna).

W dniu 10 października 2008 r. pomiędzy (...) sp. j. w L. a P. S. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) została zawarta umowa o roboty budowlane (k. 62-64).

W dniu 19 grudnia 2008 r. (...) sp. j. w L. wystawiła Fakturę Nr (...) na kwotę 321.000 zł w związku z zawartą umową z dnia 10 października 2008 r. (k.65).

W dniu 14 kwietnia 2011 r. pomiędzy (...) sp. j. w L. a T. Z. została zawarta umowa cesji wierzytelności, na podstawie której zbywca przeniósł wierzytelność z tytułu Faktury Nr (...) opiewającej na kwotę 321.000 zł (k.59).

W dniu 30 czerwca 2009 r. T. Z. złożył do Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa wniosek o wpis dziale III Kw o nr (...) prowadzonej dla nieruchomości przy u. (...) w W., roszczenia finansowego w kwocie 321.000 zł niezapłaconą fakturę. Postanowieniem z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie pod Nr (...) Rep. Kw (...) Sąd oddalił wniosek ze względu na brak dokumentów i brak wykazania, że jest wierzycielem, któremu przysługuje prawo mogące być wpisane (k. 18-19, odpis postanowienia).

Postanowieniem z dnia 22 stycznia 2010 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa odrzucił kolejny wniosek T. Z. o wpis jego roszczenia w dziale III Kw o nr (...) (k.20, odpis postanowienia).

W dniu 09 września 2010 r. T. Z. złożył wniosek o wpis do innej Kw o nr (...) roszczenia finansowego w kwocie 321.000 zł usługę budowlaną (k.21-24). Postanowieniem z dnia 8 listopada 2010 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa oddalił ten wniosek T. Z. nie wskazując jako uczestnika P. sp. o.o. w W.. Z uzasadnienia wniosku wynika, że nie zostały załączone dokumenty, Nr Dz. (...), Rep. Kw (...) (k.25-26). Z Kw dołączonej do pozwu wynika, że (...) sp. z oo. jest właścicielem nieruchomości opisanej w (...) położona jest przy ul. (...) w W., zabudowana budynkiem mieszkalnym (k.27-39).

W dniu 02 sierpnia 2011 r. T. Z. wniósł do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie pozew o zapłatę kwoty 321.000 zł wynikającej z faktury Nr (...) przeciwko P. S. w oparciu o umowę o roboty budowlane z dnia 10 października 2008 r. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt III C 413/12.

W toku procesu w sprawie III C 413/12 Sąd postanowieniem z dnia 24 października 2012 r. wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego (...) sp. z o.o. w W. (k. 1-17 oraz k.152 akt dołączonych sprawy III C 413/12, a obecnie po uchyleniu wyroku o sygn. III C 2015/16).

Z dołączonych akt III C 413/12 (a obecnie po uchyleniu wyroku o sygn. III C 2015/16) wynika, że Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wyrokiem z dnia 9 lipca 2014 r. oddalił powództwo (k. 297 tych akt). Jednakże na skutek apelacji Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 18 października 2016 r. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania, sygn. akt VI ACa 1117/15 (k.504, wyrok akta dołączone). Z uzasadnienia wyroku wydanego przez Sąd Apelacyjny wynika, że nie została rozpoznana istota sprawy. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, zgodnie z wytycznymi, Sąd Okręgowy będzie musiał zbadać i oceny motywy zawarcia umowy z dnia 10 października 2008 r., przyjęcia protokołem odbioru robót budowlanych przez pozwanego, skutkujące wystawieniem faktury oraz pozostałe kwestie szczegółowo opisane w tym uzasadnieniu (k.510-516 akt dołączonych).

Powyższej ustalony stan faktyczny wynika z powołanych dokumentów, których wiarygodności strony nie kwestionowały. Zeznania świadków przesłuchanych w sprawie: M. G. (1) (k.126), M. G. (2) (k.126), P. S. (k.127) potwierdzając okoliczności wynikające z powyższych dokumentów w szczególności, co do wniosków pozwanego o wpis w księdze wieczystej, co do współpracy pomiędzy P. S. – generalnego wykonawcy a (...) sp. z o.o. oraz współpracy pomiędzy P. S. a (...) sp. j. W tym więc zakresie twierdzenia znajdują odzwierciedlenie w złożonych dokumentach, jednakże kwestia zasadności wzajemnych rozliczeń nie jest kwestią istotną w sprawie pomiędzy stronami, gdyż pomiędzy tymi samymi stronami toczy się postępowanie w sprawie o sygn. akt III C 2015/16.

Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2017 r. Sąd oddalił wnioski powoda zawarte w pkt 4,5,6 pisma z dnia 03 kwietnia 2012 r., gdyż nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie wobec braku interesu prawnego po stronie powodowej.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać na podstawie tego przepisu ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Powyższy przepis określa zatem materialnoprawne

przesłanki zasadności powództwa, w którym powód domaga się sądowego ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa.

Interes prawny, jako przesłanka powództwa o ustalenie, która, w sposób niezależny od innych wymaganych przez prawo materialne lub procesowe okoliczności, warunkuje określony skutek tego powództwa, należy do grupy przesłanek merytorycznych. Tak więc, interes prawny, jego istnienie, jako przesłanka merytoryczna powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa, decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, że wymieniony w powództwie stosunek prawny lub prawo istnieje/nie istnieje (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2017 r. (I CSK 137/16)).

Powódka domaga się ustalenia opartego na podstawie art. 189 k.p.c., że nie jest zobowiązana do zapłaty wynagrodzenia dla pozwanego z tytułu umowy o roboty budowlane z dnia 10 października 2008 r. w kwocie 321.000 zł, względnie nieistnienia między stronami stosunku prawnego, na mocy którego powód byłby zobowiązany do zapłaty tej kwoty na rzecz pozwanego (k. 1-7, k. 125).

Interes prawny w tym żądaniu powódka upatruje w tym, że dąży do wyeliminowania stanu niepewności prawnej, który istnieje w wyniku zgłaszania przez pozwanego wniosków do sądu o wpis roszczenia zapłaty kwoty 321.000 zł (k.125). Nadto w uzasadnieniu pozwu, powódka wskazała, że jej interes prawny wynika z konieczność ustalenia podmiotu odpowiedzialnego za szkody przyszłe oraz ze względu na powtarzalność zachowań T. Z., gdyż klienci, którzy nabywają mieszkania oraz banki kredytujące działania powodowej spółki sprawdzają deweloperów i stan prawny nieruchomości. Od chwili, gdy w 2008 r. była pierwsza wzmianka w Kw, kilkakrotnie klienci wycofali się z transakcji, bądź też odmawiali ze względu na odmowę kredytową banku. Działania więc T. Z., zdaniem (...) sp. z o.o., naruszają jej prawa podmiotowe i w znacznym stopniu utrudniają prowadzenie działalności gospodarczej. Zdaniem (...) sp. z o.o. w W. nie łączy ją żaden stosunek prawny z T. Z.. Nie był on wykonawcą ani podwykonawcą prowadzonej inwestycji, brak jest także umowy łączącej strony.

Według zaś pozwanego, powódka nie ma interesu prawnego w niniejszej sprawie wskazując na postępowanie w sprawie o zapłatę toczącej się przed Sądem Okręgowym Warszawa-Praga w Warszawie.

Zdaniem Sądu, powódka wszczynając żądanie miała interes prawny w domaganiu się ustalenia nieistnienia stosunku prawnego, gdyż jej działanie zmierzało do wyjaśnienia, że nie ma po jej stronie zobowiązania do zapłaty na rzecz pozwanego kwoty 321.000 zł. Jednakże w toku niniejszego procesu, na skutek wniesienia pozwu o zapłatę przez T. Z. także przeciwko (...) sp. z o.o. w W., sygn. III C 413/12 (obecnie III C 2015/16) powódka utraciła ten interes prawny. Z treści pozwu wniesionego w sprawie III C 2015/16 wynika, że T. Z. domaga się zapłaty kwoty 321.000 zł z tytułu umowy o roboty budowlane z dnia 10 października 2008 r .

Natomiast w niniejszej sprawie powód domaga się, że nie jest zobowiązany do zapłaty na rzecz pozwanego tej kwoty z powołaniem się na tę samą umowę. Zatem ustalenia w niniejszej sprawie oraz w sprawie III C 2015/16 są tożsame, co wyklucza istnienie interesu prawnego w domaganiu się ustalenia. Z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 października 2016 r. uchylającego wyrok Sądu Okręgowego wynika, że ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy będzie musiał motywy zawarcia umowy z dnia 10 października 2008 r., przyjęcia protokołem odbioru robót budowlanych przez pozwanego, skutkujące wystawieniem faktury oraz pozostałe kwestie szczegółowo opisane w tym uzasadnieniu (k.510-516 akt dołączonych). Zatem przedmiotem rozważań Sądu w sprawie o zapłatę, sygn. akt III C 2015/16 (wcześniej III C 413/12) będzie ustalenie, czy (...) sp. z o.o. w W., jest czy też nie jest zobowiązana do zapłaty kwoty 321.000 zł na rzecz T. Z., a więc czy istnieje stosunek prawny pomiędzy tymi podmiotami, który obligowały do zasądzenia tej kwoty. Okoliczność ta oczywiście wyklucza istnienie interesu prawnego powoda w niniejszej sprawie o ustalenie. Nietrafne tym samym jest twierdzenie powoda, że przez rozstrzygnięcie żądania ustalenia w tej sprawie zostanie usunięta niepewność, co do nieistnienia stosunku prawnego, na mocy której powódka byłaby wierzycielem pozwanego (k.125). Na innego rodzaju zobowiązanie powód w pozwie nie powoływał się, a jedynie na brak obowiązku do zapłaty kwoty 321.000 zł. Także pozwany składając wnioski o wpis jego roszczenia do księgi wieczystej wskazywał na kwotę 321.000 zł.

Podkreślić należy nadto, że powód nie wykazał, że z faktu uzyskania pozytywnego orzeczenia w sprawie o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego pomiędzy nim a pozwanym wynikają dalsze skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o świadczenie nie jest możliwe lub aktualne.

Nadto z twierdzeń powoda wynika, że wniósł pozew przeciwko pozwanemu o ochronę dóbr osobistych (k. 126). Także dla ewentualnego roszczenia odszkodowawczego powoda wobec pozwanego, nie jest niezbędne orzeczenie w niniejszej sprawie. Zresztą powód nie sprecyzował o jakiego rodzaju odszkodowanie chodzi i na czym taka szkoda polega, której określenie w sprawie o świadczenie nie jest możliwe.

Zdaniem Sądu wydanie w toczącej się sprawie o zapłatę rozstrzygnięcia usunie ostatecznie niepewność, na którą wskazywał powód. Pomiędzy stronami istnieje spór co do tego, czy powód jest, czy też nie jest zobowiązany do zapłaty kwoty 321.000 zł na rzecz pozwanego. Taki jest przedmiot sprawy o zapłatę w sprawie III C 2015/16. Mając na uwadze wytyczne Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie III C 2015/16 zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 października 2016 r. uchylającego wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie z dnia 9 lipca 2014 r. w sprawie, sygn. akt III C 413/12 (sygn. VI ACa 1117/15) oddalenie powództwa w niniejszej sprawie nie zamyka powodowi możliwości realizacji jego praw. Powód w sprawie o zapłatę wniesioną przez T. Z. będzie mógł wykazywać, że takie powództwo jest niezasadne, gdyż nie istnieje pomiędzy powodem a pozwanym stosunek prawny nie tylko wynikający z Faktury Nr (...) (k.65) ale jakkolwiek stosunek prawny, który stwarzałby przyjęcie jakiegokolwiek materialnoprawnej podstawy uzasadniającej świadczenie na rzecz pozwanego.

Sąd podziela pogląd, że wytoczenie powództwa o ustalenie wymaga wykazania istnienia interesu prawnego, którego nie ma z reguły wówczas, gdy możliwe jest wytoczenie powództwa o świadczenie. Wyrok wydany w sprawie o ustalenie nie stanowi tytułu egzekucyjnego, a kwestia będąca przedmiotem rozstrzygnięcia bez potrzeby wytoczenia takiego powództwa zostanie rozpoznana jako przesłanka powództwa o świadczenie (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 18 sierpnia 2016 r., I ACa 172/16).

Dodać należy, że nawet rozstrzygnięcie o charakterze pozytywnym, jeśli nawet takie byłoby wydane w sprawie o ustalenie, i tak nie uchroniłoby powoda przed składaniem przez pozwanego wniosków o wpis roszczenia zapłaty kwoty 321.000 zł. Z akt sprawy wynika, że wnioski pozwanego były konsekwentnie oddalane lub odrzucane.

Powód w uzasadnieniu pozwu w zakresie istnienia interesu prawnego powołał się na pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale z dnia 13.04.1981 r., III CZP 17/81. Z uzasadnienia tej uchwały wydanej na tle przepisu wstąpienia w stosunek najmu, zgodnie z art. 691 k.c., Sąd Najwyższy czynił szersze rozważania na temat interesu prawnego do wniesienia przez wynajmującego powództwa o ustalenie negatywne uznając, że wynajmujący posiada taki interes skoro usunięcie niepewności co do tego, czy osoba zajmująca lokal po śmierci najemcy stała się z mocy prawa najemcą tego lokalu, dotyczy bezpośrednio jego sfery prawnej.

Zdaniem Sądu rozważania te dotyczą ustalenia innego stanu prawnego, zaś fakt, że powód także wystąpił o ustalenie negatywne nie czyni niniejszej sprawy podobnej, a powołanego poglądu za istotnego w niniejszej sprawie wobec równoległe toczącej się sprawy o świadczenie pomiędzy tymi samymi stronami.

Z tych względów, Sąd oddalił powództwo uznając, że w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 k.p.c.) nie miał interesu prawnego, o którym mowa w art. 189 k.p.c.

W pkt II Sąd, na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu, gdyż oddalenie powództwa nastąpiło na skutek utraty przez powoda interesu prawnego, czego powód nie mógł przewidzieć wytaczając powództwo. Z tych względów wprawdzie powód jest stroną przegrywającą, jednakże powyższa okoliczność determinuje uznanie, że ostatecznie charakter sprawy i wynik rozstrzygnięcia uzasadnia zastosowanie tego przepisu.